

3. Облікові таблиці на видавництва журналів, газет і бюлетенів, видаваних у Львові, т. 5, 1925—1939 рр. // Державний архів Львівської області. — Ф. 110 (Львівське городське староство), оп. 3, спр. 5. — 225 арк.
4. *Полотнюк Я.* Юліан Дорош (09.06.1909 — 20.07.1982) / Ярина Полотнюк // Галицька брама. — 1996. — № 18. — С. 19.
5. *Полотнюк Я.* Юліан Дорош — фотограф, зачинатель професійного національного кіно в Галичині / Ярина Полотнюк // Галицька брама. — 1999. — № 9/10. — С. 26.
6. *Савельєв М.* Кадри, що увіковічили історію: Спогади про Юліана Дороша, фундатора галицької школи фотографії / Микола Савельєв // Львівська газета. — 2002. — № 45. — 15 листоп.
7. *Турин Р.* Хочемо української фільми / Роман Турин // Назустріч. — 1934. — Ч. 8. — С. 5.
8. *Gierszewska B.* Kino i film we Lwowie do 1939 roku / Barbara Gierszewska. — Kielce : Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej, 2006. — 430 s.

Мальвіна Михалюк

МИСЛИВСЬКА ТЕМАТИКА У ФЕЙЛЕТОНАХ РОМАНА КУПЧИНСЬКОГО (За матеріалами преси 20—30-х рр. ХХ ст.)

Розглянуто мисливську тематику у фейлетонах Романа Купчинського; висвітлено його співпрацю з Українським мисливським товариством «Тур»; зосереджено увагу на індивідуальному творчому стилі автора у написанні «мисливських фейлетонів».

Ключові слова: Роман Купчинський, тема мисливства, фейлетон, Українське мисливське товариство «Тур», преса 20—30-х рр. ХХ ст.

Рассмотрено охотничью тематику в фельетонах Романа Купчинского; освещено сотрудничество автора с Украинским охотничьим обществом «Тур»; сосредоточено внимание на индивидуальном творческом стиле автора в написании «охотничьих фельетон».

Ключевые слова: Роман Купчинский, тема охоты, фельетон, Украинское охотничье общество «Тур», пресса 20—30-х гг. ХХ в.

The «Hunting» thematics in the satirical articles of Roman Kupchynskiy has been studied; his cooperation with the Ukrainian hunting society «Tur» has been illuminated and a focus has been put on an individual creative style of the author in writing «hunting, feulletons».

Key words: Roman Kupchunskij, theme of «hunting», newspaper satire, Ukrainian hunting society «Tur», the press of 20—30 yrs of the ХХ century.

Мисливство було одним із популярних видів спортивних розваг у 1920—1930-х рр. на західноукраїнських землях, оскільки на території Карпат і Полісся збереглося велике різноманіття тваринного світу: «В наших лісах та болотах маємо ще представників таких звірят та птиць, що їх вже вигублено в Європі, як медведів, рисів, лосів, оленів, вовків, орлів, дрохв, готурів, журавлів, не вчисляючи тут звичайної у нас звірини, як дики, серни, лиси, зайці, тетереви, ор'ябки, дикі качки й гуси, куропатви та інші» [9, с. 103].

Існували різні способи полювання, залежно від роду звірини, пори року та місця полювання: «—З нагінкою — цікаве на грубого звір'я. — З гончими псами — на дики, лиси, зайці. — На засідку — дає можливість найкращої обсервації життя звірят — Підходи самого мисливця, або з ловецьким псом. Цей останній спосіб полювання є найцікавішим та найбільше спортовий з усіх, бо дає нераз можливість поконувати значні теренові труднощі та розвивати такі вмілості, як слідження та підходження» [9, с. 103].

Однак, звичайно, зберігалася культура полювання, були впроваджені спеціальні ловецькі календарі для полювання у різних регіонах, де зазначалося, на яких тварин можна полювати у відповідні пори року. Крім того, був перелік певних видів тварин та птиць, на яких полювання було заборонено: зубри, лані, ведмеді, рисі, лосі, орли, журавлі.

Мисливство 20—30-х рр. ХХ ст. не мало на меті безконтрольне винищення тварин, воно радше базувалося на спортивному ентузіазмі: мисливець повинен був затратити сил, випробувати свою витривалість, уміти вичікувати, робити засідки, працювати з мисливськими собаками, а не просто вбивати для наживи. Існував кодекс честі для мисливців як зберігачів та «очисників» лісу: «Справдішній ловець не тільки, що не вбиває звірину, але й плекає її. У тяжкі морозні та сніжні зими дбає про поживу для неї, дає в коритах сіль для оленів і серен, нищить шкідників, зокрема цих, що їх приносить в ліс сусідство людей, як здичавілих котів та псів, круків, ворон. Там, де багато хижих звірів, відстрілює їх і тим забезпечує можливість розвою інших родів звірят. Дбає теж про спокій в лісних нетрях і лєтовищах, необхідний для грубого звір'я, не полощить і не безпокоїть його гамором і рухом в цих частинах ліса. Не стріляє теж звірини навіть в дозволеному часі, якщо тим зменшивсяб її стан. Зате нераз

один погляд чи світлина з рідкого звір'я дає йому більшу насолоду, чим випхане опудало, або з'їдене м'ясо» [9, с. 104].

На території, підконтрольній Польщі, у цей період діяло багато громадських мисливських організацій, абсолютна більшість яких представляла польське населення. Загострення міжнаціональних відносин і утиски національних меншин привели до утворення громадських організацій, для яких домінантними були розвиток національної культури, традицій, лобювання інтересів насамперед українських мисливців. У таких умовах було створено два українських мисливських товариства: «Ватра» у Станіславі (тепер — м. Івано-Франківськ) і «Тур» у Львові [8]. Про мисливське товариство «Тур» відомо небагато, зокрема, з інтерв'ю Я. Скопляка для газети «Новий Час» дізнаємося, що товариство «Тур» «основане п'ятнадцять років тому [1922] — згуртувало наших передових ловців. Душею Т-ва був і є мец. Рожанковський, пристрасний ловець, разом із іншими основниками Т-ва п. п. Лещієм, Білинським, Глинянським, Могильницьким». Окрім того, відомо, що 29 серпня 1922 р. рескриптом Львівського воєводства було затверджено статут товариства «Тур» у Львові. У виданні п. н. «Статут і правильник ловецького товариства...», що вийшло 1926 р. його накладом із друкарні Наукового товариства ім. Шевченка, було визначено головні цілі товариства: «...а) підпомагати властям в стеженню над виконанням постанов ловецького закону і висліджування переступств проти сего закону; б) брати в охорону власників права польовання і встановлюватись за ними перед властями в рамках закону; в) виконувати і плекати шляхетний ловецький спорт; г) уможливлювати членам набувати як найбільше ловецьких теренів; д) вести лови без шкід у ловецькому господарстві; е) в околицях зі скупим станом звірини купувати і плекати її, для піднесення її стану; ж) нищити шкідників в дозволених законом межах» [10, с. 4].

Одним із захоплень відомого фейлетоніста Романа Купчинського було полювання, він був завзятим мисливцем, членом «Тура», дуже любив природу і гарне товариство: «Я не тільки знаменитий фейлетоніст, поет, танцюрист, спортовець і віртуоз на гітарі, але й першорядний мисливець» [13, с. 2]. Серед різноманітних тем, які автор розкривав у своїх численних фейлетонах, тема мисливства займала не останнє місце. Однак саме мисливські фейлетони він писав

без тіні іронії, це радше була приємна й улюблена тема для нього. У них відчутні нотка ностальгії, меланхолійний настрій, безмежна любов до природи, розвантаження розуму після «тісного бюрка» у редакції «Діла», звільнення на короткий час від злободенних думок про проблеми своєї нації. Це було тим, що рятувало його і не давало емоційно згоріти від щоденної перенапруги — тягаря відповідальності сатирика, який ніс на своїх плечах. Автор зізнається: «Моєю мрією від ранньої молодості було стати лісничим. Чогось тягнули хлопчаду душу тихі, дрімучі ліси, таємні закамарки деревної гущі, затінені поляни. Хотілось осісти серед цієї краси, здалека від гамору цивілізації і пити весь вік сонце та пахощі. Хотілось усе життя пересидіти над розтвореною книгою природи і читати, читати, читати». Однак у житті Р. Купчинський отримав інше призначення: «...доля не сповнила моїх мрій. Замість у нетрі лісів, кинула мене в гущу каменець; замість затіненних полян, поставила перед мене засмічені площі; замість сонця і пахощів, дала мряки і випари злоби. Живу так, як наказала доля і тільки десь-колись покину накинений мені світ і переносуся в тамтой, недозволений» [14].

Можна з упевненістю стверджувати, що власне процес полювання для Р. Купчинського не був настільки важливим: «Адже ми бачимо не мисливця, а передусім поета, тонкого поціновувача прекрасного, закоханого у все живе... Тут і замилювання тваринкою, і досконале знання її поведінки, її життя! Тому й шанує справжній мисливець тварин, не вбиває молодого, не зачепить матері, що годує малих, не підніметься у нього рука й на рідкісне звірятко» [6, с. 292].

Про те, що Р. Купчинський не любив стріляти у звірів, знаємо з його розповідей про полювання: «Стріл за стрілом гудів з моєї рушниці аж ліс зі страху присідав, аж дерева поза себе ховалися, аж листя на поле втікало... крім пораних кількох пеньків, не було ніякої шкоди» [14].

У Галактіона Чіпки (псевд. Р. Купчинського) були свої «святі» засади ловецтва: «спорт, товариство і серце». Адже для «спорту вибираємось, для товариства полюємо, а з серцем стріляємо». У міжвоєнний період мисливець було спортом, а не процесом убивства, як це відбувається у наш час: «Мисливий — це був трохи спортсмен, а більше дивак, що мав таку собі нешкідливу манію». Хоча й у часи автора вистачало, як він пише, не «мисливих», а «стрільців»:

«Їм байдуже де, з ким і коли, їм не в голові нащо і пощо, аби як найбільше і як найскоріше. Вони не знають ні не люблять природи, вони не відчувають її краси, вони не полюють, вони стріляють. І на жаль дуже часто стріляють добре. Кажу на жаль, бо при гіршім стрілянні моглиб себе з часом винищити. А так — живуть і множаться». Автор закликає мисливців: «більше радійте, менше стріляйте» і тоді «він вам у своїй книзі, в відповідній рубриці напише почесне слово: “мисливий”. А це нині так само рідкий титул, як слово “людина”». У цьому фейлетоні автор подає три етапи формування мисливства: «за моїх дуже молодих літ», «за моїх середньо молодих літ», «після закінчення війни». З кожним етапом мисливство деградувало. І ці спостереження виявилися пророчими, оскільки у наш час полювання стало просто жорстоким убивством, іноді не лише тварин. Зникли всі засади і «кодекс честі» полювання. На першому етапі «мисливство було нешкідливою манією». Другий етап — це період Визвольних змагань і «цілий світ» перемінився на ловців»: «...молоді і старі взялися за зброю і полювали цілих шість років, що правда не на заяців, диків чи оленів, а на двоногого звіра — на гомосапієнса» [22]. І третій етап — післявоєнний, коли «мисливих» залишилися одиниці, а «стрільців» розвелось багато.

Оскільки Р. Купчинський був членом товариства «Тур» («Львівське мисливське товариство «Тур» прийняло мене в члени під умовою, що не буду платити вклада і возьму за дурно їх чудову відзнаку, що представляє тура, коли він надприродним способом перемінився в дику качку» [13, с. 2]), то залучав до нього й інших любителів полювання. Про це йдеться у фейлетоні «Перша слуква» [21], де автор розповідає, як залучив до полювання «старшого парубка на добрій посаді». Вчив його стріляти на лоні природи по пляшках, і «наука швидко поступала, так що мій знайомий цілу зиму вже полював з нами. Висліди, як на початкуючого, мав прекрасні: два заяці забиті і один хлопець з нагінки ранений». І ось новонавернений мисливець з нетерпінням чекав на весну, щоб спробувати себе у полюванні на слукв. Слуква, або вальдшнеп, — це птах, що гніздить на Поліссі та в Карпатах у мішаному та ялинково-смерековому лісі. Це дуже розумний птах, який уміло маскує гнізда, вміє переносити пташенят, а також лікуватися від переломів за допомогою створеного ним гіпсу зі слини та трави. Такого розумного птаха нелегко вполювати.

Тому «новенький» у мисливстві товариш Чіпки дуже зрадив, коли після вистрілу щось упало: «—Є-є-є! ... Слово чести даю є! Ходіть, бо втіче!» — радісно вигукнув він і згодом тріумфально підніс птаха догори. І на Чіпку «глянули великі здивовані очі раненої... сови».

Члени «Тура» часто полювали на угіддях, що належали товариству. Так, у фейлетоні «Ловецьке Ельдорадо» [15] йдеться про те, як Р. Купчинського запросили на одне з таких виїзних полювань, обіцяючи: «Тетерваків — як мух, заяці — стрільби не наб'єш, лиси — постійно, дики — переходячі... Одним словом “мисливське Ельдорадо”» [15, ч. 26, с. 2]. Однак по приїзді виявилось, що у розхваленій місцевості лісок дуже маленький, і в ній були лише одна стара козуля та один заєць. Тож їм нічого не вдалося вполювати, а ввечері мали ще один клопіт — прийшла поліція з попередженням, що вони полювали на чужому мисливському угідді, адже навесні ліс перейшов до іншої громади. Проте на загал Р. Купчинський перебував у чудовому настрої: «Тільки одно злостило. Казав мені Славко: “Заяців стільки, що стрільби не наб'єш!”, а я набив і тепер маю з нею клопіт. Не стріляв, а треба буде чистити» [15, ч. 27, с. 3].

У фейлетоні «3 “фузією” і без “фузії”» [13] автор знову розповідає про свою співпрацю з мисливським товариством «Тур»: «Зваживши всі мої ловецькі прикмети зважилося Тов-о вислати мене до одної з чарівних околиць українських митрополичих дібр, щоби: 1. вислати по стрільців підводи на станцію, 2. приготувати нічліг у монастирі ОО. Мовчаливих і 3. замовити нагінку» [13, с. 2]. За це завдання радо взявся Галактіон Чіпка, оскільки хотів хоча б у чомусь допомогти товариству «Тур», а також «побути в українських мастках, де все, почавши від офіціалістів... дише на тебе чимсь своїм, чимсь рідним...». Отже, він прибув до Українських митрополичих столових дібр, що були головним тереном, де полювали «турівці», і зупинився у селищі, «де колись якась українська княжна зверещала несамовитим голосом: “Як то? Рів?!”. Галактіон Чіпка дає зрозуміти, що це селище Якторів (за радянських часів — с. Ясенівка; тепер — с. Якторів Золочівського р-ну Львівської обл.). Воно знаходиться за 40 км від Львова, і легенда про походження його назви розповідає, як дочка князя Лагодовського (засновника монастиря в Уневі) втікала на коні від татар, але кінь спіткнувся в одному з ярів і княжна закричала: «Як то? Рів?», і нібито з того часу ця місцевість отримала назву «Якторів».

Галактіон Чіпка завітав сюди не просто так. Як відомо, УГКЦ була великим землевласником: «Здавна церква володіла в Галичині численними земельними угіддями, так званими “Столовими добрами”. У 20—30-х рр. ХХ ст. до їх складу входила частина Свято-Юрської гори у Львові, господарства “Зарваниця”, “Кринос—Галич”, “Якторів—Унів”, “Перегінсько—Лолин”» [1, с. 70]. Так, лише Перегінські митрополичі столові дібра становили понад 32 тис. га лісів і близько 900 моргів орних земель, а маєтність «Якторів — Унів» складала 1927 р. «871 га — 76 га ріллі і 795 га лісу» [1, с. 74]. Маєтність «Якторів—Унів» була великою українською територією, де, здавалося б, українці могли вільно почуватися, а мисливці з українського товариства не мали б перешкод для полювання на своїх землях. Однак який розпач охопив Галактіона Чіпку, коли він, зайшовши до лісного, щоб домовитися про організацію полювання, ... почув польську мову. Йому не відмовили, але дали зрозуміти, що тут їм не раді. За ночівлю Галактіон Чіпка домовлявся у монастирі митрополії, де теж отримав відмову. Він засмутився, адже не виконав поставленого завдання, і на від'їзді попросив, щоби «на будуче висилали до українських митрополичих дібр когось, хто добре знає польську мову» [13, с. 3].

Покровителем мисливства вважається св. Євстахій. Легенда розповідає, що жив колись лицар під іменем Євстахій, який увесь свій вільний час присвячував полюванню. Він не дотримувався законів, не обмежувався в часі полювання і винищував тварин. За це був жорстоко покараний: розлючена левиця, чиє дитинча він убив, забрала його дітей та понесла в ліс. Відтоді лицар змінився і почав опікуватися звіриною, а згодом став пустельником. У своїх фейлетонах Р. Купчинський називає мисливців «поклонниками Евстахія», а початок осені — періодом покровительства св. Євстахія, тому «цілий рік жде мисливець на осінь — мисливську пору року. З рушницею на рамени, а мисливським псом при нозі іде в пусті поля, в засновані ранньою мрякою луги, в позолочений приморозками ліс — на лови. Іде не тільки, щоби відстрілити качку чи куропатку, але щоби радуватися сонцем, хлипнути черствого вітру, послухати прощального співу звірини на честь наших ловищ» [24].

Дуже ліричним є фейлетон Р. Купчинського п. н. «На лови!», в якому автор у найяскравіших барвах описує осінній сезон полюван-

ня: «Осінній час — час ловів зближається до нас швидкими кроками. Ясними, соняшними днями залітає до носа міщуха запах димів по полях, темними ночами дзвенить крик перелетних птиць» [17].

Осінь — період для полювання, і тварини це відчують, автор описував їхню поведінку і дивився на полювання їхніми очима, хоча сам був завзятим мисливцем, але тварин жалів і плакав: «Там десь у темних зворах Карпат гремить закоханий олень, визиваючи суперників на чесний двобій... Дикий кабан буйний тепер і перебірчивий. Вийде на ланок бараболі, потицькає рядки і тільки що десяту барабольку хрупне. Загодований добре з літа, а зимою не журиться. Мати-природа ховає йому в землі корінці, і якимось прогодує через голодний час. Козел скидає свою окрасу, немов на те, щоб мисливий не відрізняв його так легко від серни. Далеко він тепер більше осторожний, недовірчивий... Заяць також не той, що в літі... Тепер він глибоко запорпується, бо й вітри вже холодніші і душа чогось терпне» [18].

Р. Купчинського як тонкого поціновувача прекрасного, безмежно закоханого у природу, цікавило не так саме мисливство, а можливість набратися натхнення від спілкування з природою, спостерегання за звіриною. Це був спосіб відпочити емоційно від напруженого темпу міського життя, від розумового перевантаження. Ось чому всі його фейлетони мисливської тематики дуже ліричні, без тіні сарказму, вони переносять нас у зовсім інший світ. Уїдливій фейлетоніст перетворюється в тонкого лірика: «Вечірній сумерк викотився з лісів і затопив ниви та сіножаті. ... полукипки, що примостились на полі, мов квочки на сідалах, зрівняв стерні з невижатими ланами, заповнив рови при дорозі. Стихло гамірливе поле... мовчазний ліс прокинувся. Насторожився, хвилю прислуховувався до тиші в полі... Вітер, що весь день дрімав собі в сутіні старих дубів, вискочив на верхки дерев і пострибав кудись світами» [16].

Справжню суть полювання показано у фейлетоні «З осінніх листів» [12]. У ньому йдеться про невідомого друга Р. Купчинського, який щоосені запрошував його до себе на полювання «диків». Щороку полювання проходило за традиційною схемою: зранку — «кава і папіроска», далі — «підвода і ліс», згодом — «становище й мисливські пси», у цій картині бракувало тільки одного — «диків», яких ще ніколи, відколи Р. Купчинський сюди приїжджав, він в очі

не бачив. Ось у чому таїна полювання: «Але чи це в ловецтві найважливіше? Звірина — то тільки додаток. “Самое главное” — це обстановка: густий ліс, добрі пси, Олекса з рижими вусами (Олекса — це “побережник”, у XIX ст. так називали лісників. — М. М.) і сніданок» [12]. І, наостанок, автор висловлює емоції від такої зустрічі ширими словами: «Добре мені в Тебе. Там так багато дерев і сонця, а так мало людей. А що мало і диків — то це така дрібниця, що й згадувати нема про що... Але є твій хутір, є доріжка до ліса і є таємні “Говори”. І є Ти, мій Друже — на правду широко писаний великою буквою» [12].

Р. Купчинський ділить мисливців на дві категорії людей: «мистці ловецької штуки, що знають, люблять і шанують ловецький стан» і ті, «що хотіли би постріляти всю звірину від миші до слона» [17]. Останні, на щастя, мають мало здібностей і потрапляють у корову або власну собаку, і для таких повинен бути окремий закон, що «забороняв би їм стріляти острими набоями... поза своєю хатою». Однак є ще один тип мисливців, які люблять не так полювати, як відчувати атмосферу ловів, — «погуляти по широких просторах осінніх піль, нахлипатися черствого вітру, послухати як гай свою лебедину пісню співає». Такі типи мисливців, не маючи змоги вивратися до лісу, одягають «зелену мисливську куртку, капелюшок з перами і рушницю на рамено» та чимчикують у Стрийський парк «чатувати на зайця», хоча тут і «мишу тяжко подибати» [17].

У фейлетоні «АУ!...» [11] Галактіон Чіпка описує свою поїздку на полювання оленів: «Поїздку назначили ми на половину вересня, коли риковисько в самім розгарі, а олені завертають очима як закохані актори. Місце — Підлюте, одно з найкращих риковиськ у світі». Товариство разом з Р. Купчинським пробиралось крізь непрохідний ліс, шукаючи мисливську хатину, «але ніщо не триває вічно. Радісно задихані і весело помучені добиваємось урешті до своєї хатини. Кашовар Петро змісця бореться за вечерю, а побережник Микола йде на розвідни» і знаходить врешті його — красеня оленя: «На зрубі, при стрімкім обриві стояв — він. Останні проміні сонця падали на його королівську величність, золотили кирею, обсипували рубінами корону», але чар опису враз розвінчується, оскільки Галактіон Чіпка все сфантазував, бо мисливське товариство «Тур» не мало вже угідь для полювання в Підлютому.

У фейлетоні «Поступ» [23] Р. Купчинський згадує, як мисливство «набуло собі права громадянства на сторінках нашої преси». Автор пише: «Беру колись тут в руки один часопис і очам своїм не вірю: інтерв'ю з великим ловчим... наш чоловік — ловчий з “Тура”» [12]. Він має на увазі проведене Є. Жарським інтерв'ю п. н. «Слідами бистрого оленя...» з керівником мисливського товариства «Тур» Я. Скопляком, подане у рубриці «Руханка і спорт» газети «Новий Час» [2]. Це інтерв'ю стало передвісником тематичної сторінки п. н. «Ловецтво», яка була заснована нечисленним гуртом членів товариства «Тур». Перший номер цієї сторінки вийшов 27 березня 1937 р., чим було започатковано українську мисливську періодику [3]. Автора невимовно тішило те, що мисливство набуло популяризації в українських часописах, адже це стало своєрідним пропагуванням вітчизняного мисливського руху.

Необхідно відзначити, що серед сторожів мисливських угідь, де полювали «турівці», траплялися зловживання, часто вони були недобросовісними і не дотримувалися правил Статуту ловецького товариства. Один такий випадок стався із Галактіоном Чіпкою: маючи намір взяти інтерв'ю в одного сторожа, він добирався до нього через сіножать, однак заплутався в сильце і побачив, як «платний опікун звірини сильце закладає» [23]. Це вразило нашого мисливця, адже був березень, коли будь-які види полювання на звірину (крім пернатих) за статутом товариства були заборонені, полювання на дичину починалося з 1 жовтня і закінчувалося в кінці лютого [7, с. 37]. Переляканий охоронець виправдовувався, що це зробили браконьєри («“чигун” — як каже ловецька термінологія» [20]), але «по дорозі поглядав щораз то в одну то в другу сторону, чи... не дай Бог не зловився де заяць» [23, с. 9].

Про те, що Р. Купчинський полюбляв мисливство, неодноразово згадувалося у гумористичному журналі «Зиз», з яким він співпрацював під псевдонімами Доля, Зиз, Мирон, Галактіон Чіпка, Ка-ка: «Вже кілька разів гумжурнал «Зиз» подавав до загального відома, що я маю мисливську жилку» [19]. Зокрема, у сатиричній замітці «Чіпка на ловах» [25] в жартівливій формі показано любов

* *Купчинський Р.* Мисливські оповідання / Роман Купчинський. — Вінніпег ; Торонто, 1964. — С. 63.

Р. Купчинського як до мисливства, так і до жіноцтва. Замітки в гумористичному часописі «Зиз» — це своєрідні відгуки на фейлетони Галактіона Чіпки, опубліковані в газеті «Діло». Так, у сатиричній замітці «Жура Тура (Ловецька авантюра)» [5] автор під псевдонімом Леле (Л. Лепкий)* присвятив йому вірш: «Фейлетоніст Галактіон / Ушкварив фейлетон / Піднявши сварку — / Про святоюрську господарку. / І ляк обняв ловців: / «Король стрільців і виділовий «Тура» / Обидив Юра!..».

Цей вірш — реакція на фейлетон, опублікований у «Ділі» за 6 листопада 1924 р. п. н. «З “фузією” і без “фузії”» [13], який ми розглядали, де Р. Купчинський розкритикував керівництво Українських митрополичих дібр, яке відмовилося прийняти українських мисливців, — саме національна ознака стала причиною недоброзичливого ставлення до мисливців українського товариства «Тур». Ймовірно, цей гострий фейлетон не сподобався Митрополії, спричинивши широкий розголос, і, можливо, цим нашкодив товариству «Тур», однак привернув увагу громадськості, чого і домагався автор, який був нетерпимий до будь-якої несправедливості.

Р. Купчинський, перебуваючи на еміграції, знову повернувся до улюбленої теми мисливства, однак уже в жанрі оповідання. Його «Мисливські оповідання» [4] — це зібрані спогади про час, проведений на лоні природи, товариські взаємини між мисливцями і любов до природи. Тема полювання в оповіданнях — це тло, на якому розгортаються різноманітні події в житті людей, формуються характери. Автор в оповіданнях, так само як і у фейлетонах, майстерно використовує гумор, легку іронію, самоіронію, однак ніколи не переходить на сарказм чи сатиру [6, с. 292].

Отже, у фейлетонах Р. Купчинського про мисливство знаходимо інформацію про організацію та проведення ловів, традиції мисливців, взаємопідтримку товаришів і, звичайно, іронічні розповіді про «подвиги» на ловах. Нерідко автор поєднує мисливську тематику з політичною проблематикою того часу, зокрема, розповідає про утиски, яких зазнавали українські товариства на окупованій території, чи інші події, що відбувалися у міжвоєнну добу.

* Дей О. І. Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI—XX ст.) / О. І. Дей. — К., 1969. — С. 496.

Тема мисливства для автора — це тонка матерія, він розуміє, що не можна жорстоко поводитись із живими створіннями, не можна поривати зв'язок між природою і людиною. Відзначимо, що всі фейлетони мисливської тематики дуже ліричні, без тіні авторського сарказму, вони переносять читача в абсолютно інший простір. Уїдливий, саркастичний та непохитний фейлетоніст Галактіон Чіпка у цих текстах перетворюється в ніжного, закоханого у прекрасний світ природи лірика Романа Купчинського.

1. *Гайдукевич О.* Природоохоронна діяльність греко-католицької церкви в Галичині в 20—30-х рр. XX ст. / Олена Гайдукевич. — Івано-Франківськ, 2007. — С. 70, 74.
2. [*Жарський С.*]. Слідами бистрого оленя... : розмова з В. Ловчим «Тура» дир. Скопляком / С. Ж. // *Новий Час*. — 1937. — 9 берез. (ч. 51). — С. 51.
3. *Ковпак В. О.* Українська спортивна преса Галичини 20—30-х рр. XX ст. : монографія / В. О. Ковпак. — Львів, 2008. — С. 108.
4. *Купчинський Р.* Мисливські оповідання / Роман Купчинський. — Вінніпег ; Торонто, 1964. — 207 с.
5. *Леле [Ленкий Л.]*. Жура «Тура» (Ловецька авантура) / Леле // *Зиз*. — 1925. — 1 лют. (ч. 3). — С. 7.
6. *Мельник М.* «Мисливські оповідання» Романа Купчинського / Марта Мельник // *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. — 2004. — Вип. 35. — С. 289—296.
7. *Проців О.* Витоки ловецьких традицій. Про діяльність Львівського мисливського товариства «Тур» // *Лісовий і мисливський журнал : громадсько-публіцистичний часопис*. — К., 2013. — Ч. 6. — С. 36—38.
8. *Проців О. Р.* Діяльність мисливських товариств в Австро-Угорській імперії, Росії та Польщі у другій половині XIX — першій половині XX століття / О. Р. Проців // *Науковий вісник НЛТУ України*. — 2009. — Вип. 19.13. — С. 29.
9. *П'ясецький А.* Ловецтво / Андрій П'ясецький / *Календар-Альманах на 1934 рік. Спорт в маси!* — Львів, 1933. — С. 103—104.
10. Статут і правильник ловецького товариства «Тур» у Львові. — Львів, 1926. — 32 с.
11. *Чіпка Галактіон.* АУ!.. / Галактіон Чіпка // *Діло*. — 1937. — 24 верес. (ч. 210). — С. 9.
12. *Чіпка Галактіон.* З осінніх листів / Галактіон Чіпка // *Діло*. — 1932. — 11 листоп. (ч. 250). — С. 5.
13. *Чіпка Галактіон.* З «фузією» і без «фузії» / Галактіон Чіпка // *Діло*. — 1924. — 6 листоп. (ч. 248). — С. 2—3.

14. *Чіпка Галактіон*. Ліс і я / Галактіон Чіпка // Діло. — 1928. — 29 листоп. (ч. 266). — С. 3.
15. *Чіпка Галактіон*. Ловецьке Ельдорадо / Галактіон Чіпка // Діло. — 1933. — 5 лют. (ч. 26). — С. 2—3; 6 лют. (ч. 27). — С. 2—3.
16. *Чіпка Галактіон*. На диках / Галактіон Чіпка // Свобода. — 1926. — 21 верес. (ч. 219). — С. 3.
17. *Чіпка Галактіон*. На лови! / Галактіон Чіпка // Діло. — 1927. — 16 жовт. (ч. 2312). — С. 4.
18. *Чіпка Галактіон*. На лови / Галактіон Чіпка // Діло. — 1931. — 23 верес. (ч. 212). — С. 5.
19. *Чіпка Галактіон*. На тропі Гармана II / Галактіон Чіпка // Діло. — 1925. — 7 лют. (ч. 28). — С. 3.
20. *Чіпка Галактіон*. «На цапа» / Галактіон Чіпка // Діло. — 1934. — 14 черв. (ч. 154). — С. 7.
21. *Чіпка Галактіон*. Перша слуква / Галактіон Чіпка // Діло. — 1935. — 18 квіт. (ч. 102). — С. 7.
22. *Чіпка Галактіон*. Під прапором св. Евстахія / Галактіон Чіпка // Діло. — 1937. — 15 жовт. (ч. 227). — С. 9.
23. *Чіпка Галактіон*. Поступ / Галактіон Чіпка // Діло. — 1937. — 4 квіт. — (ч. 74). — С. 9.
24. *Чіпка Галактіон*. Св. Евстахій, осінь і «Тур» / Галактіон Чіпка // Діло. — 1933. — 1 жовт. (ч. 257). — С. 5.
25. Чіпка на ловах // Зиз. — 1924. — 1 листоп. (ч. 1). — С. 6.

Мар'яна Пеліпець

ЕПІСТОЛЯРНА СПАДЩИНА СТЕПАНА СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО
У ФОНДАХ ВІДДІЛУ РУКОПИСІВ ЛЬВІВСЬКОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
ІМ. В. СТЕФАНІКА

Вивчено й охарактеризовано зміст листів С. Смаль-Стоцького, що зберігаються у відділі рукописів ЛННБУ ім. В. Стефаника. Визначено та проаналізовано основні теми, присвячені розвитку й функціонуванню українського пресо- та книговидавництва.

Ключові слова: *Степан Смаль-Стоцький, епістолярій, адресат, журналістика, видавнича справа.*

Изучено содержание и дана характеристика писем С. Смаль-Стоцкого, которые хранятся в отделе рукописей ЛННБУ им. В. Сте-